

Approximation of Nikol'skii–Besov functional classes $S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ by entire functions of a special form*

Наближення класів функцій Нікольського–Бесова $S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ цілими функціями спеціального вигляду

S. Ya. Yanchenko

Institute of Mathematics of NAS of Ukraine, Kyiv

С. Я. Янченко

Інститут математики НАН України, Київ

Анотація

We establish the exact-order estimates for the approximation of functions from the Nikol'skii–Besov classes $S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$, $d \geq 1$, by entire function exponential type with some restrictions for their spectrum. The error of the approximation is estimated in the metric of the Lebesgue space $L_\infty(\mathbb{R}^d)$.

Одержано точні за порядком оцінки наближення функцій з класів Нікольського–Бесова $S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$, $d \geq 1$, за допомогою цілих функцій експоненціального типу з певними обмеженнями на їхній спектр. Похибка наближення оцінюється у метриці простору Лебега $L_\infty(\mathbb{R}^d)$.

1. Означення класів функцій та апроксимативних характеристик. У роботі продовжено (див. [1]–[6]) вивчення апроксимативних характеристик класів функцій Нікольського–Бесова $S_{p,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ у просторі $L_\infty(\mathbb{R}^d)$ в одновимірному та багатовимірному випадках і встановлено точні за порядком оцінки наближення функцій із згаданих класів цілими функціями, зі спектром зосередженим на множинах лебегова міра яких не перевищує M .

Простори функцій з домінуючою мішаною похідною $S_{p,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$, які при значенні параметра $\theta = \infty$ тотожні просторам $S_p^r H(\mathbb{R}^d)$ ($S_{p,\infty}^r B(\mathbb{R}^d) \equiv S_p^r H(\mathbb{R}^d)$), були введені С. М. Нікольським [7] при $\theta = \infty$, а у випадку $1 \leq \theta < \infty$ — Т. І. Амановим [8]. Означення даних функціональних просторів у класичній формі були сформульовані С. М. Нікольським та Т. І. Амановим через кратні різниці та кратні модулі неперервності функцій.

---

*Публікація містить результати досліджень, проведених за грантом Президента України за конкурсним проектом № Ф84/177-2019 та виконана за часткової підтримки гранту НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки, проект №04-02/2019.

Дамо означення просторів функцій Нікольського–Бесова $S_{p,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ опосередковано через, так зване, декомпозиційне представлення елементів цих просторів. Уперше декомпозиційне представлення та відповідне йому нормування з'явилося у роботі С. М. Нікольського та П. І. Лізоркіна [9] і, як з'ясувалося пізніше, відіграло ключову роль у дослідженнях, які пов'язані з апроксимацією класів функцій. Це представлення істотно використовується для доведення одержаних результатів і базується на понятті перетворення Фур'є, яке можна означити використовуючи узагальнені функції (див., наприклад, [10]), [11, гл. 2], [12, гл. 11]).

Наведемо спочатку необхідні означення та позначення, які у загальному будемо формулювати для $d \geq 1$ і в певних ситуаціях конкретизуємо їх для одновимірного випадку.

Нехай $\mathbb{R}^d$ — d -вимірний евклідов простір з елементами $\mathbf{x} = (x_1, \dots, x_d)$ і $(\mathbf{x}, \mathbf{y}) = x_1 y_1 + \dots + x_d y_d$. Нехай $L_q(\mathbb{R}^d)$, $1 \leq q \leq \infty$, — простір вимірних на $\mathbb{R}^d$ функцій $f(\mathbf{x}) = f(x_1, \dots, x_d)$ зі скінченною нормою

$$\|f\|_q := \left(\int_{\mathbb{R}^d} |f(\mathbf{x})|^q d\mathbf{x} \right)^{\frac{1}{q}}, \quad 1 \leq q < \infty,$$

$$\|f\|_\infty := \operatorname{ess\,sup}_{\mathbf{x} \in \mathbb{R}^d} |f(\mathbf{x})|.$$

Далі нехай $S = S(\mathbb{R}^d)$ — простір Л. Шварца основних нескінченно диференційовних на $\mathbb{R}^d$ комплекснозначних функцій φ , які спадають на нескінченності разом зі своїми похідними швидше за будь-який степінь функції $(x_1^2 + \dots + x_d^2)^{-\frac{1}{2}}$, що розглядається з відповідною топологією. Через S' позначимо простір лінійних неперервних функціоналів над S . Зазначимо, що елементами простору S' є узагальнені функції. Якщо $f \in S'$, $\varphi \in S$, то $\langle f, \varphi \rangle$ позначає значення f на φ .

Через $\mathfrak{F}\varphi$ та $\mathfrak{F}^{-1}\varphi$ будемо позначати відповідно пряме та обернене перетворення Фур'є функцій з просторів S та S' .

Носієм неперервної на $\mathbb{R}^d$ функції φ називається замикання множини точок $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^d$, де $\varphi(\mathbf{x}) \neq 0$, і позначається $\operatorname{supp} \varphi$.

Узагальнена функція f перетворюється в нуль на відкритій множині G , якщо $\langle f, \varphi \rangle = 0$ для всіх $\varphi \in S$ і $\operatorname{supp} \varphi \subset G$. Об'єднання всіх околів, у яких f перетворюється в нуль є відкритою множиною, яку називають нульовою множиною узагальненої функції f і позначають G_f . Носієм узагальненої функції називають доповнення множини G_f до $\mathbb{R}^d$, тобто замкнену множину $\operatorname{supp} f = \bar{G}_f$.

Зазначимо, що кожна функція $f \in L_p(\mathbb{R}^d)$, $1 \leq p \leq \infty$, визначає лінійний неперервний функціонал на S згідно з формулою

$$\langle f, \varphi \rangle = \int_{\mathbb{R}^d} f(\mathbf{x})\varphi(\mathbf{x})d\mathbf{x}, \quad \varphi \in S,$$

і, як наслідок, у цьому сенсі вона є елементом S' . Тому перетворення Фур'є функції $f \in L_p(\mathbb{R}^d)$, $1 \leq p \leq \infty$, можна розглядати, як перетворення Фур'є узагальненої функції $\langle f, \varphi \rangle$.

Далі нехай $K_m(t) = \int_{\mathbb{R}} k_m(\lambda) e^{-2\pi i \lambda t} d\lambda$, $m \in \mathbb{Z}_+$, $K_{-1} \equiv 0$, де

$$k_m(\lambda) = \begin{cases} 1, & |\lambda| < 2^{m-1}, \\ 2(1 - \frac{|\lambda|}{2^m}), & 2^{m-1} \leq |\lambda| \leq 2^m, \\ 0, & |\lambda| > 2^m, \end{cases} \quad k_0(\lambda) = \begin{cases} 1 - |\lambda|, & 0 \leq |\lambda| \leq 1, \\ 0, & |\lambda| > 1. \end{cases}$$

Для кожного вектора $\mathbf{s} = (s_1, \dots, s_d)$, $s_j \in \mathbb{Z}_+$, $j = \overline{1, d}$, покладемо

$$A_{\mathbf{s}}^*(\mathbf{x}) = \prod_{j=1}^d (K_{s_j}(x_j) - K_{s_j-1}(x_j)), \quad (1)$$

$$A_{\mathbf{s}}^*(f, \mathbf{x}) = f(\mathbf{x}) * A_{\mathbf{s}}^*(\mathbf{x}) = \int_{\mathbb{R}^d} f(\mathbf{y}) A_{\mathbf{s}}^*(\mathbf{x} - \mathbf{y}) d\mathbf{y}.$$

Також для $\mathbf{s} \in \mathbb{Z}_+^d$ розглянемо множину

$$Q_{2^{\mathbf{s}}}^* = \{ \boldsymbol{\lambda} = (\lambda_1, \dots, \lambda_d) : \eta(s_j) 2^{s_j-1} \leq |\lambda_j| < 2^{s_j}, \lambda_j \in \mathbb{R}, j = \overline{1, d} \},$$

де $\eta(0) = 0$ і $\eta(t) = 1$, $t > 0$ (відповідно $Q_{2^{\mathbf{s}}}^*$ при $d = 1$).

Справедливим є таке твердження.

Лема А (див., наприклад, [2]). *Нехай $1 \leq p \leq \infty$, тоді для будь-якої функції $f \in L_p(\mathbb{R}^d)$ маємо*

$$f(\mathbf{x}) = \sum_{\mathbf{s}} A_{\mathbf{s}}^*(f, \mathbf{x})$$

і, крім того, $\text{supp } \mathfrak{F}A_{\mathbf{s}}(f, \mathbf{x}) \subseteq Q_{2^{\mathbf{s}}}^*$.

Зауважимо, що $A_{\mathbf{s}}^*(f, \mathbf{x})$ є аналогами “блоків” сум Валле Пуссена періодичних функцій багатьох змінних (див., наприклад, [13]).

У прийнятих позначеннях простори $S_{p, \theta}^r B(\mathbb{R}^d)$, $1 \leq p, \theta \leq \infty$, $r > 0$, можна означити таким чином (див., наприклад, [2], [14]):

$$S_{p, \theta}^r B(\mathbb{R}^d) := \left\{ f \in L_p(\mathbb{R}^d) : \|f\|_{S_{p, \theta}^r B} < \infty \right\},$$

де

$$\|f\|_{S_{p, \theta}^r B(\mathbb{R}^d)} \asymp \left(\sum_{\mathbf{s} \geq 0} 2^{(\mathbf{s}, r)\theta} \|A_{\mathbf{s}}^*(f, \cdot)\|_p^\theta \right)^{\frac{1}{\theta}} \quad (2)$$

при $1 \leq \theta < \infty$ і

$$\|f\|_{S_p^r H(\mathbb{R}^d)} \asymp \sup_{\mathbf{s} \geq 0} 2^{(\mathbf{s}, r)} \|A_{\mathbf{s}}^*(f, \cdot)\|_p. \quad (3)$$

Тут і надалі по тексту для додатних величин A і B вживається запис $A \asymp B$, який означає, що існують такі додатні сталі C_1 та C_2 , які не залежать від одного істотного параметра у величинах A і B (наприклад, у співвідношеннях (2) і (3) — від функції f), що $C_1 A \leq B \leq C_2 A$. Якщо тільки $B \leq C_2 A$ ($B \geq C_1 A$), то пишемо $B \ll A$ ($B \gg A$). Всі сталі C_i , $i = 1, 2, \dots$, які зустрічаються у роботі, залежать, можливо, лише від параметрів, що входять в означення класу, метрики, в якій оцінюється похибка наближення, та розмірності простору $\mathbb{R}^d$. Крім того нерівності типу

$\mathbf{a} \leq \mathbf{b}$ ($\mathbf{a} > \mathbf{b}$) для векторів $\mathbf{a} = (a_1, \dots, a_d)$ та $\mathbf{b} = (b_1, \dots, b_d)$ будемо розуміти покоординатно, тобто $a_j \leq b_j$ ($a_j > b_j$), $j = \overline{1, d}$. Також будемо використовувати записи $\mathbf{t} \geq 0$ ($\mathbf{t} > 0$), якщо $t_j \geq 0$ ($t_j > 0$), $j = \overline{1, d}$, і $\mathbf{a} \neq \mathbf{b}$, якщо $a_i \neq b_i$ хоча б для одного i , $i = \overline{1, d}$.

Далі, замість $S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B(\mathbb{R}^d)$ і $S_p^{\mathbf{r}}H(\mathbb{R}^d)$ часто будемо використовувати позначення $S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B$ і $S_p^{\mathbf{r}}H$ відповідно ($S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B$ і $S_p^{\mathbf{r}}H$ при $d = 1$).

У подальшому будемо вважати, що координати вектора $\mathbf{r} = (r_1, \dots, r_d)$ впорядковані таким чином: $0 < r_1 = r_2 = \dots = r_\nu < r_{\nu+1} \leq \dots \leq r_d$. Вектору $\mathbf{r} = (r_1, \dots, r_d)$ поставимо у відповідність вектор $\boldsymbol{\gamma} = (\gamma_1, \dots, \gamma_d)$, $\gamma_j = r_j/r_1$, $j = \overline{1, d}$, а вектору $\boldsymbol{\gamma}$, в свою чергу, — вектор $\boldsymbol{\gamma}'$, де $\gamma'_j = \gamma_j$, при $j = \overline{1, \nu}$ і $1 < \gamma'_j < \gamma_j$, при $j = \overline{\nu+1, d}$.

Окрім цього нагадаємо, що у випадку $1 < p < \infty$ норму функцій з просторів $S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B(\mathbb{R}^d)$ можна означити в дещо іншій формі.

Нехай $A \subset \mathbb{R}^d$ — деяка вимірنا множина. Позначимо через χ_A характеристичну функцію множини A , і для $f \in L_p(\mathbb{R}^d)$ покладемо

$$\delta_{\mathbf{s}}^*(f, \mathbf{x}) = \mathfrak{F}^{-1}(\chi_{Q_{2^{\mathbf{s}}}} \cdot \mathfrak{F}f).$$

Тоді простори $S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B$, $1 < p < \infty$, $1 \leq \theta \leq \infty$, $\mathbf{r} > 0$, можна означити наступним чином [9]:

$$S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B := \left\{ f \in L_p(\mathbb{R}^d) : \|f\|_{S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B} < \infty \right\},$$

де

$$\|f\|_{S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B} \asymp \left(\sum_{\mathbf{s} \geq 0} 2^{(\mathbf{s}, \mathbf{r})\theta} \|\delta_{\mathbf{s}}^*(f, \cdot)\|_p^\theta \right)^{\frac{1}{\theta}} \quad (4)$$

при $1 \leq \theta < \infty$ і

$$\|f\|_{S_p^{\mathbf{r}}H} \asymp \sup_{\mathbf{s} \geq 0} 2^{(\mathbf{s}, \mathbf{r})} \|\delta_{\mathbf{s}}^*(f, \cdot)\|_p. \quad (5)$$

Під класом $S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B$ будемо розуміти множину функцій $f \in L_p(\mathbb{R}^d)$ для яких $\|f\|_{S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B} \leq 1$, і при цьому збережемо для класів $S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B$ ті ж самі позначення, що і для просторів $S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B$.

Як видно з (2)–(5), для $f \in S_{p,\theta}^{\mathbf{r}}B$, $1 < p < \infty$, має місце співвідношення

$$\|\delta_{\mathbf{s}}^*(f, \cdot)\|_p \asymp \|A_{\mathbf{s}}^*(f, \cdot)\|_p. \quad (6)$$

Перейдемо до означення апроксимативної характеристики, яка досліджується у роботі.

Нехай $\mathcal{L} \subset \mathbb{Z}_+^d$ — деяка скінченна множина, $\mathfrak{M} = \mathfrak{M}(\mathcal{L}) = \bigcup_{\mathbf{s} \in \mathcal{L}} Q_{2^{\mathbf{s}}}$. Тоді для $f \in L_q(\mathbb{R}^d)$, $1 \leq q \leq \infty$, позначимо

$$S_{\mathfrak{M}}(f, \mathbf{x}) = \sum_{\mathbf{s} \in \mathcal{L}} \delta_{\mathbf{s}}^*(f, \mathbf{x}).$$

Зауважимо, що $S_{\mathfrak{M}}(f, \mathbf{x})$ є цілою функцією, яка належить простору $L_q(\mathbb{R}^d)$ і $\text{supp } S_{\mathfrak{M}}(f, \mathbf{x}) \subseteq \mathfrak{M}$.

Далі, для $f \in L_q(\mathbb{R}^d)$ розглянемо апроксимативну характеристику

$$e_M^{\mathfrak{F}}(f)_q = \inf_{\mathcal{L}: \text{mes } \mathfrak{M} \leq M} \|f(\cdot) - S_{\mathfrak{M}}(f, \cdot)\|_q.$$

Для $S_{p,\theta}^r B(\mathbb{R}^d) \subset L_q(\mathbb{R}^d)$ позначимо

$$e_M^{\mathfrak{F}}(S_{p,\theta}^r B)_q = \sup_{f \in S_{p,\theta}^r B} e_M^{\mathfrak{F}}(f)_q. \quad (7)$$

Нагадаємо означення ще однієї апроксимативної характеристики, яку будемо використовувати.

Для $\mathbf{s} \in \mathbb{Z}_+^d$ означимо множину Q_n^γ таким чином:

$$Q_n^\gamma = \bigcup_{(\mathbf{s}, \gamma) \leq n} Q_{2^{\mathbf{s}}}^*,$$

де $n \in \mathbb{N}$. Множина Q_n^γ називається східчастим гіперболічним хрестом і при цьому $\text{mes } Q_n^\gamma \asymp 2^n n^{d-1}$ (див., наприклад, [9]), де $\text{mes } Q_n^\gamma$ позначає лебегову міру множини Q_n^γ .

Крім того, для $f \in L_q(\mathbb{R}^d)$, $1 \leq q \leq \infty$, покладемо

$$S_{Q_n^\gamma}(f, \mathbf{x}) = \sum_{(\mathbf{s}, \gamma) \leq n} \delta_{\mathbf{s}}^*(f, \mathbf{x}), \quad \mathbf{x} \in \mathbb{R}^d$$

і означимо

$$\mathcal{E}_{Q_n^\gamma}(f)_q = \|f(\cdot) - S_{Q_n^\gamma}(f, \cdot)\|_q \quad \text{та} \quad \mathcal{E}_{Q_n^\gamma}(S_{p,\theta}^r B)_q = \sup_{f \in S_{p,\theta}^r B} \mathcal{E}_{Q_n^\gamma}(f)_q. \quad (8)$$

Конкретизуємо означення величини $\mathcal{E}_{Q_n^\gamma}(f)_q$ в одновимірному випадку.

При $d = 1$ кожна з множин $Q_{2^s}^*$ є об'єднанням напівінтервалів $(-2^s, -2^{s-1}]$ та $[2^{s-1}, 2^s)$, $s \in \mathbb{Z}_+$, з відповідною модифікацією при $s = 0$. Тоді східчастий гіперболічний хрест, вироджується в інтервал $(-2^n, 2^n)$, як об'єднання множин $Q_{2^s}^*$ для усіх $s \leq n$, $s \in \mathbb{Z}_+$, а саме $Q_n^1 = \bigcup_{s \leq n} Q_{2^s}^*$. Крім того маємо $|Q_n^1| \asymp 2^n$, (де $|Q_n^1|$ позначає довжину інтервалу).

Означення величини (8) для $f \in L_q(\mathbb{R})$, $1 \leq q \leq \infty$, можна переписати таким чином:

$$\mathcal{E}_{2^n}(f)_q = \|f(\cdot) - S_{2^n}(f, \cdot)\|_q, \quad \mathcal{E}_{2^n}(S_{p,\theta}^r B)_q = \sup_{f \in S_{p,\theta}^r B} \mathcal{E}_{2^n}(f)_q,$$

де

$$S_{2^n}(f, x) = \sum_{s \leq n} \delta_{2^s}^*(f, x)$$

і

$$\delta_{2^s}^*(f, x) = \mathfrak{F}^{-1}(\chi_{Q_{2^s}^*} \cdot \mathfrak{F}f).$$

Безпосередньо з означення апроксимативних характеристик (7) і (8) випливає, що у випадку $\text{mes } Q_n^\gamma \asymp \text{mes } \mathfrak{M}$ виконується співвідношення

$$e_M^{\mathfrak{F}}(S_{p,\theta}^r B)_q \ll \mathcal{E}_{Q_n^\gamma}(S_{p,\theta}^r B)_q. \quad (9)$$

Зауважимо, що величина (7) є неперіодичним аналогом найкращого ортогонального наближення, а величина (8) відповідає наближенню східчастою гіперболічною сумою Фур'є. З дослідженнями класів Нікольського–Бесова періодичних функцій з домінуючою мішаною похідною, з точки зору знаходження порядкових оцінок різних апроксимативних характеристик, можна ознайомитися у монографіях В. М. Темлякова [13], А. С. Романюка [15] і D. Dũng, V. N. Temlyakov and T. Ullrich [16].

2. Наближення функцій з класів $S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ цілими функціями. Перш ніж перейти до формулювання та доведення основних результатів, наведемо декілька допоміжних тверджень.

Теорема А [8]. *Нехай $1 \leq p, \theta \leq \infty$, $1 \leq p \leq q \leq \infty$ і такий вектор ρ , що $\rho_j = r_j - \left(\frac{1}{p} - \frac{1}{q}\right) > 0$, $j = \overline{1, d}$. Тоді, якщо $f \in S_{p,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$, то $f \in S_{q,\theta}^\rho B(\mathbb{R}^d)$ і*

$$\|f\|_{S_{q,\theta}^\rho B(\mathbb{R}^d)} \ll \|f\|_{S_{p,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)}.$$

Теорема Б [17, с. 150]. *Якщо $1 \leq p \leq q \leq \infty$, тоді для цілої функції експоненціального типу $g_\nu \in L_p(\mathbb{R}^d)$, $\nu = (\nu_1, \dots, \nu_d)$, $\nu_i \geq 0$, $i = \overline{1, d}$, має місце нерівність різних метрик*

$$\|g_\nu\|_{L_q(\mathbb{R}^d)} \leq 2^d \left(\prod_{j=1}^d \nu_j \right)^{\frac{1}{p} - \frac{1}{q}} \|g_\nu\|_{L_p(\mathbb{R}^d)}.$$

Лема 1 [6]. *Справедливою є така оцінка*

$$\|A_{\mathbf{s}}^*(\cdot)\|_\infty \asymp 2^{\|\mathbf{s}\|_1}, \quad (10)$$

де $\|\mathbf{s}\|_1 = s_1 + \dots + s_d$, $s_j \in \mathbb{Z}_+$, $j = \overline{1, d}$.

Лема 2 [6]. *Нехай $1 \leq p < \infty$, тоді має місце оцінка*

$$\|A_{\mathbf{s}}^*(\cdot)\|_p \asymp 2^{\|\mathbf{s}\|_1(1-\frac{1}{p})}. \quad (11)$$

Лема 3 [6]. *Справедливою є така оцінка*

$$\left\| \sum_{(\mathbf{s},1)=n+1} A_{\mathbf{s}}^*(\cdot) \right\|_\infty \asymp 2^n n^{d-1}. \quad (12)$$

Зауважимо, що оцінки лем 1–2, як слідує з їх доведення, виконуються і при $d = 1$ з відповідною модифікацією. Наведемо також ще один результат, який будемо використовувати при доведенні одержаних результатів.

Теорема В [6]. *Нехай $r_1 > 1$, $1 \leq \theta \leq \infty$. Тоді виконується таке порядкове співвідношення*

$$\mathcal{E}_{Q_n^\gamma}(S_{1,\theta}^{r_1} B)_\infty \asymp 2^{-n(r_1-1)} n^{(\nu-1)(1-\frac{1}{\theta})}. \quad (13)$$

Справедливим є так твердження.

Теорема 1. *Нехай $r > 1$, $1 \leq \theta \leq \infty$. Тоді при $d = 1$ виконується така порядкова оцінка*

$$e_M^{\delta}(S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}))_\infty \asymp M^{-r+1}. \quad (14)$$

Доведення. Перш за все зауважимо, що у випадку $d = 1$ оцінку (13) можна записати таким чином:

$$\mathcal{E}_{2^n}(S_{1,\theta}^r B)_\infty \asymp 2^{-n(r-1)}. \quad (15)$$

Оскільки $r > 1$, то згідно з теоремою А існує таке число ρ , $\rho_j = r - 1 > 0$, що для $f \in S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R})$ маємо $f \in S_{\infty,\theta}^\rho B(\mathbb{R})$, тобто $f \in L_\infty(\mathbb{R})$.

Щоб встановити оцінки зверху в (14) підберемо для M число $n \in \mathbb{N}$ із співвідношення $|Q_n^1| \leq M < |Q_{n+1}^1|$, тобто $M \asymp 2^n$. Тоді з оцінки (15), врахувавши (9), будемо мати

$$e_M^{\mathfrak{F}}(S_{1,\theta}^r B)_\infty \ll \mathcal{E}_{2^n}(S_{1,\theta}^r B)_\infty \asymp 2^{-n(r-1)} \asymp M^{-r+1}.$$

Встановимо в (14) оцінку знизу.

Далі розглянемо функцію

$$f_1(x) = C_3 2^{-nr} A_n^*(x), \quad C_3 > 0,$$

тобто функція f_1 складається з одного “блоку” $A_s^*(x)$, який вибирається при $s = n$.

Покажемо, що f_1 належить класу $S_{1,\theta}^r B$, $1 \leq \theta \leq \infty$. Оскільки, згідно з лемою 2 $\|A_s^*(\cdot)\|_1 \asymp C_4$, то

$$\|f_1\|_{S_{1,\theta}^r B} \asymp \left(\sum_s 2^{sr\theta} \|A_s^*(f_1, \cdot)\|_1^\theta \right)^{\frac{1}{\theta}} \asymp (2^{nr\theta} 2^{-nr\theta})^{\frac{1}{\theta}} = 1$$

при $1 \leq \theta < \infty$, і

$$\|f_1\|_{S_{1,\infty}^r} \asymp \sup_s 2^{sr} \|A_s^*(f_1, \cdot)\|_1 \asymp 2^{nr} 2^{-nr} = 1.$$

Далі підбравши M так, щоб $|\tilde{Q}_n^1| \leq 4M < |\tilde{Q}_{n+1}^1|$, де $\tilde{Q}_n^1 = Q_{2^n}^*$, $|\tilde{Q}_n^1| \asymp 2^n$, і скориставшись лемою 1 можемо записати

$$\begin{aligned} \|f_1(\cdot) - S_{\mathfrak{M}}(f_1, \cdot)\|_\infty &\geq \|f_1(\cdot)\|_\infty - \|S_{\mathfrak{M}}(f_1, \cdot)\|_\infty \gg \\ &\gg 2^{-nr} (2^n - M) \gg 2^{-nr} 2^n \asymp M^{-r+1}. \end{aligned}$$

Оцінку знизу встановлено.

Теорему 1 доведено.

Теорема 2. Нехай $r_1 > 1$, $1 \leq \theta \leq \infty$. Тоді при $d \geq 2$ виконується така рядкова оцінка

$$e_M^{\mathfrak{F}}(S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}^d))_\infty \asymp (M^{-1} \log^{\nu-1} M)^{r_1-1} (\log^{\nu-1} M)^{1-\frac{1}{\theta}}. \quad (16)$$

Перш ніж безпосередньо перейти до доведення теореми 2 зробимо зауваження. Оскільки $r_1 > 1$, то, згідно з теоремою А, існує такий вектор ρ , $\rho_j = r_j - 1 > 0$, $j = \overline{1, d}$, що для $f \in S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ маємо $f \in S_{\infty,\theta}^\rho B(\mathbb{R}^d)$, тобто $f \in L_\infty(\mathbb{R}^d)$. Окрім того, можемо стверджувати, що при деякому $1 < q_0 < \infty$, $f \in S_{q_0,\theta}^\rho B$, де $\rho_j = r_j - \left(1 - \frac{1}{q_0}\right) > 0$, $j = \overline{1, d}$.

Доведення. Оцінка зверху в (16), отримується з теореми В. Оскільки $\text{mes } Q_n^\gamma \ll 2^n n^{\nu-1}$, то підбравши для M число $n \in \mathbb{N}$ із співвідношення $\text{mes } Q_n^\gamma \leq M < \text{mes } Q_{n+1}^\gamma$, тобто $M \asymp 2^n n^{\nu-1}$, з оцінки (13), будемо мати

$$\begin{aligned} e_M^{\tilde{\mathfrak{S}}}(S_{1,\theta}^r B)_\infty &\ll 2^{-n(r_1-1)} n^{(\nu-1)(1-\frac{1}{\theta})} \asymp \\ &\asymp (M^{-1} \log^{\nu-1} M)^{r_1-1} (\log^{\nu-1} M)^{(1-\frac{1}{\theta})}. \end{aligned}$$

Перейдемо до встановлення оцінки знизу в (16). Попередньо зауважимо, що її достатньо отримати у випадку $\nu = d$.

Нехай

$$\Theta(n) = \{ \mathbf{s} = (s_1, \dots, s_d) \in \mathbb{Z}^d : s_1 + \dots + s_d = n \} \text{ і } \tilde{Q}_n = \bigcup_{\mathbf{s} \in \Theta(n)} Q_{2^{\mathbf{s}}}^*,$$

тоді $\text{mes } \tilde{Q}_n \asymp 2^n n^{\nu-1}$.

На відміну від одновимірного випадку, у залежності від значення параметра θ розглянемо функції

$$f_2(\mathbf{x}) = C_5 2^{-nr_1} n^{-\frac{d-1}{\theta}} \sum_{\mathbf{s} \in \Theta(n)} A_{\mathbf{s}}^*(\mathbf{x}), \quad C_5 > 0,$$

при $1 \leq \theta < \infty$, і

$$f_3(\mathbf{x}) = C_6 2^{-nr_1} \sum_{\mathbf{s} \in \Theta(n)} A_{\mathbf{s}}^*(\mathbf{x}), \quad C_6 > 0,$$

якщо $\theta = \infty$.

Покажемо, що функції f_2 і f_3 належать класам $S_{1,\theta}^r B$ та $S_{1,\infty}^r B$ відповідно. Оскільки, згідно з лемою 2, має місце оцінка $\|A_{\mathbf{s}}^*(\cdot)\|_1 \asymp C_7$, то

$$\begin{aligned} \|f_2\|_{S_{1,\theta}^r B} &\asymp \left(\sum_{\mathbf{s} \in \Theta(n)} 2^{(\mathbf{s},\mathbf{r})\theta} \|A_{\mathbf{s}}^*(f_2, \cdot)\|_1^\theta \right)^{\frac{1}{\theta}} \asymp \\ &\asymp 2^{-nr_1} n^{-\frac{d-1}{\theta}} \left(\sum_{\mathbf{s} \in \Theta(n)} 2^{(\mathbf{s},\mathbf{r})\theta} \|A_{\mathbf{s}}^*(\cdot)\|_1^\theta \right)^{\frac{1}{\theta}} \asymp \\ &\asymp 2^{-nr_1} n^{-\frac{d-1}{\theta}} \left(\sum_{\mathbf{s} \in \Theta(n)} 2^{r_1(\mathbf{s},\mathbf{1})\theta} \right)^{\frac{1}{\theta}} \ll n^{-\frac{d-1}{\theta}} \left(\sum_{\mathbf{s} \in \Theta(n)} 1 \right)^{\frac{1}{\theta}} \ll 1. \end{aligned}$$

Для f_3 будемо мати

$$\begin{aligned} \|f_3\|_{S_{1,\infty}^r B} &\asymp \sup_{\mathbf{s} \in \Theta(n)} 2^{(\mathbf{s},\mathbf{r})} \|A_{\mathbf{s}}^*(f_3, \cdot)\|_1 \asymp \\ &\asymp 2^{-nr_1} \sup_{\mathbf{s} \in \Theta(n)} 2^{(\mathbf{s},\mathbf{r})} \|A_{\mathbf{s}}^*(\cdot)\|_1 \asymp 2^{-nr_1} \sup_{(\mathbf{s},\mathbf{1})=n+1} 2^{(\mathbf{s},\mathbf{r})} \ll 1. \end{aligned}$$

Далі, через $\mathcal{L}'$ позначимо множину векторів $\mathbf{s}$, таких що $\mathbf{s} \in \Theta(n)$, і щоб для множини $\mathfrak{M} = \mathfrak{M}(\mathcal{L}') = \bigcup_{\mathbf{s} \in \mathcal{L}'} Q_{2^{\mathbf{s}}}^*$ виконувалося співвідношення

$$\text{mes } \tilde{Q}_n \leq 4M < \text{mes } \tilde{Q}_{n+1}, \quad (17)$$

де $M = M(n) = \text{mes } \mathfrak{M}$.

Скориставшись лемами 1, 3 та співвідношення (17), врахувавши, що $\text{mes } \tilde{Q}_n \asymp 2^n n^{\nu-1}$, можемо записати

$$\begin{aligned} \|f_2(\cdot) - S_{\mathfrak{M}}(f_2, \cdot)\|_{\infty} &\geq \left| \|f_2(\cdot)\|_{\infty} - \|S_{\mathfrak{M}}(f_2, \cdot)\|_{\infty} \right| \gg \\ &\gg 2^{-nr_1} n^{\frac{d-1}{\theta}} (2^n n^{d-1} - M) \gg 2^{-nr_1} n^{\frac{d-1}{\theta}} 2^n n^{d-1} = \\ &= 2^{-n(r_1-1)} n^{(d-1)(1-\frac{1}{\theta})} \asymp (M^{-1} \log^{d-1} M)^{r_1-1} (\log^{d-1} M)^{(1-\frac{1}{\theta})}. \end{aligned}$$

Аналогічно у випадку $\theta = \infty$, отримаємо

$$\|f_3(\cdot) - S_{\mathfrak{M}}(f_3, \cdot)\|_{\infty} \gg (M^{-1} \log^{d-1} M)^{r_1-1} \log^{d-1} M.$$

Оцінки знизу встановлено.

Теорему 2 доведено.

На завершення роботи зробимо деякі коментарі, щодо одержаних результатів.

Результати теореми 1 та 2 є новими і для для класів Нікольського $S_1^r H(\mathbb{R}^d)$, $d \geq 1$.

Як видно з одержаних теорем, оцінка величини $e_M^{\tilde{\mathfrak{s}}}(S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}))_{\infty}$ (теорема 1), не залежить від параметра θ на відміну від випадку $d \geq 2$ (теорема 2).

Порядкові оцінки величини $e_M^{\tilde{\mathfrak{s}}}(S_{p,\theta}^r B)_q$ для ряду інших співвідношень між параметрами p , q і θ встановлено в [3], де також показано, що існують співвідношення між параметрами p , q , θ при яких величини $e_M^{\tilde{\mathfrak{s}}}(S_{p,\theta}^r B)_q$ і $\mathcal{E}_{Q_n}^{\gamma}(S_{p,\theta}^r B)_q$ мають різні порядки.

На даний час також інтенсивно досліджуються й узагальнення класів Нікольського–Бесова з домінуючою мішаною похідною як періодичних так і неперіодичних функцій. У цьому напрямі відзначимо роботи М.М. Пустовойтова [18], [19], Sun Yongsheng, Wang Heping [20], С. А. Стасюка [21], С. А. Стасюка і С. Я. Янченка [22], С. Я. Янченка [23], В. В. Миронюка, С. Я. Янченка [24].

Зауважимо, що у випадку $d = 1$ класи Нікольського–Бесова функцій з домінуючою мішаною похідною $S_{p,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ тотожні ізотропним та анізотропним класам Нікольського–Бесова $B_{p,\theta}^r(\mathbb{R}^d)$ і $B_{p,\theta}^r(\mathbb{R}^d)$. Знаходженню точних за порядком значень деяких апроксимативних характеристик даних класів присвячені роботи [25]–[27].

Література

- [1] Wang Heping, Sun Yongsheng. Approximation of multivariate functions with certain mixed smoothness by entire functions // Northeast. Math. J. — 1995. — **11**, № 4. — P. 454–466.

- [2] *Wang Heping, Sun Yongsheng.* Approximation of functions in $\widetilde{S_1^r L}, S_1^r H$ by entire functions // *Approx. Theory and its Appl.* — 1999. — **11**, №4. — P. 88 – 93.
- [3] *Янченко С. Я.* Наближення класів $S_{p,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ функцій багатьох змінних цілими функціями спеціального вигляду // *Укр. мат. журн.* — 2010. — **62**, №8. — С. 1124–1138.
- [4] *Янченко С. Я.* Наближення функцій з класів $S_{p,\theta}^r B$ у рівномірній метриці // *Укр. мат. журн.* — 2013. — **65**, № 5. — С. 698 – 705.
- [5] *Янченко С. Я.* Оцінки апроксимативних характеристик класів функцій $S_{p,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ у рівномірній метриці // *Теорія наближення функцій та суміжні питання: Зб. праць Ін-ту математики НАН України.* — 2013. — **10**, № 1. — С. 328–340.
- [6] *Янченко С. Я., Радченко О. Я.* Апроксимативні характеристики класів функцій Нікольського–Бесова $S_{1,\theta}^r B(\mathbb{R}^d)$ // *Укр. мат. журн.* — 2019. — **71**, №10. — С. 1405–1421.
- [7] *Никольский С. М.* Функции с доминирующей смешанной производной, удовлетворяющей кратному условию Гельдера // *Сиб. мат. журн.* — 1963. — **4**, №6. — С. 1342–1364.
- [8] *Аманов Т. И.* Теоремы представления и вложения для функциональных пространств $S_{p,\theta}^{(r)} B(\mathbb{R}_n)$ и $S_{p,\theta}^{(r)*} B$, $(0 \leq x_j \leq 2\pi; j = 1, \dots, n)$ // *Тр. Мат. ин-та АН СССР.* — 1965. — **77**. — С. 5–34.
- [9] *Лизоркин П. И., Никольский С. М.* Пространства функций смешанной гладкости с декомпозиционной точки зрения // *Тр. Мат. ин-та АН СССР.* — 1989. — **187**. — С. 143–161.
- [10] *Лизоркин П. И.* Обобщенное лиувиллевское дифференцирование и метод мультипликаторов в теории вложений классов дифференцируемых функций // *Тр. Мат. ин-та АН СССР.* — 1969. — **105**. — С. 89–167.
- [11] *Владимиров В. С.* Уравнения математической физики. — М.: Наука, 1981. — 512 с.
- [12] *Березанський Ю. М., Ус Г. Ф., Шефтель З. Г.* Функціональний аналіз. — Львів: І. Е. Чижиков [вид.], 2014. — 558 с.
- [13] *Темляков В. Н.* Приближение функций с ограниченной смешанной производной // *Тр. Мат. ин-та АН СССР.* — 1986. — **178**. — С. 1–112.
- [14] *Wang Heping.* Quadrature formulas for classes of functions with bounded mixed derivative or difference // *Science in China (Series A).* — 1997. — **40**, №5. — P. 449–458.
- [15] *Романюк А. С.* Апроксимативные характеристики классов периодических функций многих переменных // *Праці Інституту математики НАН України.* — 2012. — **93**. — 352 с.

- [16] *D. Dũng, V.N. Temlyakov, and T. Ullrich.* Hyperbolic Cross Approximation, Birkhäuser, Basel (2018).
- [17] *Никольский С. М.* Приближение функций многих переменных и теоремы вложения. — М.: Наука, 1969. — 480 с.
- [18] *Пустовойтов Н. Н.* Представление и приближение периодических функций многих переменных с заданным смешанным модулем непрерывности // Anal. Math. — 1994. — Vol. 20. — P. 35–48.
- [19] *Пустовойтов Н. Н.* Приближение многомерных функций с заданной мажорантой смешанных модулей непрерывности // Мат. заметки. — 1999. — **65**, №1. — С. 107–117.
- [20] *Sun Yongsheng, Wang Heping.* Representation and approximation of multivariate periodic functions with bounded mixed moduli of smoothness // Тр. Мат. ин-та РАН. — 1997. — Т. 219. — С. 356–377.
- [21] *Стасюк С. А.* Найкращі наближення, колмогоровські та тригонометричні поперечники класів $B_{p,\theta}^\Omega$ періодичних функцій багатьох змінних // Укр. мат. журн. — 2004. — Т. 56, № 11. — С. 1557–1568.
- [22] *Stasyuk S. A., Yachenko S. Ya.* Approximation of functions from Nikolskii–Besov type classes of generalized mixed smoothness // Anal. Math. — 2015. — **41**. — P. 311–334.
- [23] *Янченко С. Я.* Наближення класів $B_{p,\theta}^\Omega$ функцій багатьох змінних цілими функціями у просторі $L_q(\mathbb{R}^d)$ // Укр. мат. журн. — 2010. — **62**, № 1. — С. 123–135.
- [24] *Миронюк В. В., Янченко С. Я.* Наближення функцій з узагальнених класів Нікольського–Бесова цілими функціями у просторах Лебега // Мат. Студії. — 2013. — **39**, № 2. — С. 190–202.
- [25] *Янченко С. Я.* Наближення функцій з ізотропних класів Нікольського–Бесова у рівномірній та інтегральній метриках // Укр. мат. журн. — 2015. — **67**, № 10. — С. 423–433.
- [26] *Янченко С. Я.* Порядкові оцінки апроксимативних характеристик функцій з анізотропних класів Нікольського–Бесова // Укр. мат. вісник. — 2017. — **14**, № 4. — С. 595–604.
- [27] *Янченко С. Я.* Найкраще наближення функцій з анізотропних класів Нікольського–Бесова, визначених на $\mathbb{R}^d$ // Укр. мат. журн. — 2018. — **70**, № 4. — С. 574–582.

Contact information: Department of the Theory of Functions, Institute of Mathematics of National Academy of Sciences of Ukraine, 3, Tereshchenkivska st., 01024, Kyiv, Ukraine.

E-mail: Yan.Sergiy@gmail.com